

AZ ANGOL JÁTÉKOK HATÁSA MALTA SZIGETÉN ÉS EGYIPTOMBAN.

II. Egyiptomban.

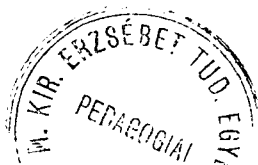
Az angolok világgjáró útjukban gyakran ellátogattak a pharáók ősi birodalmába. A pyramisok komor tekintete, a Nilusnak örökké zöld partjai varázserővel vonzották őket arra a földre, a hol legelőször ringott a culturának a bölseje és mégis a művelődés a mumiákkal együtt ezredéves koporsókban pihen. Ennek a mesés országnak mesészerű alkotásain bámulattal csüngtek a ködös Anglia szülőttei, de idegenül érezték magukat, mert hiányoztak itt a játszó- és versenyterek, a hol az ő megszokott játékaikat és versenyeiket gyakorolhatták volna.

A mióta azonban a piros zubbonyú katonák felvauultak Kairónak gyönyörű citadellájára, a mióta onnan hatalmas ágyúk fenyegetőleg néznek alá a szebbnél-szebb musékra, a mióta a Nilus hidjánál levő kaszárnyák udvarán jó kedvvel kergetik a labdát az angol katonák, a mióta az angoloktól fentartott iskoláknak a növendékei naponkint órákon át könnyedén játszadoznak a játéktereken, azóta már otthonosabban érzik magukat itt az angol látogatók.

Évről-évre nagyobb számmal vándorolnak a tél elül Kairóba a komor Britannianak nyugtalan lakói. egyszersmind évről-évre szaporodik is itt a játszó- és versenyterek száma, évről-évre növekedik azoknak a száma is, a kik már az iskolákban megtanultak játszani. A katonák épen úgy, mint Maltában, d. e. 7—10-ig és d. u. 2—4-ig tartják fegyvergyakorlataikat. A többi időt a kaszárnyák körül elterülő térségeken labdahajszával töltik el, hol a járó-keelők bámulására könnyedén rugdalják ide s tova a labdát.

A lordok, a vállalkozók és más egyéb gazdag angolok a délelőttöt is, meg a délutánt is Gezirének gyönyörű játszó- és versenyterein szokták tölteni. Már 10 óra körül kocsit ér a Nilus hidján, melyek mindnyájan a nilusi akácok alkotta hosszú alagúton Gezirének gyönyörű szigetére robognak. A pálmákkal szegélyezett játszó- és lovaglóterek, nemkülönbén a kocsikorzók 10—12 □ km. területet foglalnak el, a hová újabban egy jókora gömbölyű tért csatoltak a bicyclisták számára.

Gezireh egyébként is a világ egyik legszebb kis szigete, a hol a természetnek a buja növényzetben segítettek az emberi kezek is. Földi paradicsommá Izmaél pasa, a volt egyiptomi alkirály, változtatta át, a ki ezt a bűvös ligetet, az itt épült pazarfényű palotájával együtt, a

Szuezcatorna megnyitásakor a francia császárné rendelkezésére bocsátotta.

A vadgalambok turbékolása, a fecskék örökös csevegése, a daruk kurrogása azonban beleveszett egykor a narancserdők illatos levegőjébe, mert a Nilusnak ebben a tündérszigetében azelőtt a tarka flammingók és a hosszú szárú gólyákon kívül alig sétált más halandó. Az angolok érdeme, hogy ez a gyönyörű sziget ma már az élvezetek tanyája, a kik ennek a szigetnek a déli részét hatalmas játszó- és versenytérre alakították át. Ezeket a játéktereket sergestől lepik el délelőtt az angol hölgyek és férfiak, hogy nemzeti játékaikban kedvök szerint kijátszassák magukat.

Ezek a játéktereken joguk van a világ minden részéről itt időző vendégeknek megjelenni és együtt játszani az angolokkal. A nők itt is túlnyomólag a Lawn-Tennist játszik, de már itt a missek szivesen kergetik egymást az idegenekkel a fogócskában és a körfogóban is. A háremhölgyek azonban nem vehetnek részt ezekben a nyilvános játékokban. Ezeknek a szánandó teremteseknek, kik minden gazdagságuk daczára is a legszegényebb halandók, el kell rejtőzködniök a világ szemei elől. Ez az oka, hogy Egyiptom előkelő őslakói, a pasák és a bejek családjai között nem tud egykönnyen tért hódítani az angolok játéka. A hatás csak abban mutatkozik, hogy ezek a rejtett szépségek gondosan őrzött fedett hintókban körülkocsikáznak a játéktereken és fátyolozott arczzal gyönyörködnek sóvárogva a víg játékokban. A nem izlám vallású kairói hölgyek azonban szivesen belevegyülnek a játékosok közé, a férfiakat meg semmi sem gátolja a játéktéren való megjelenésben.

Az ifjúság játékát itt is a criquet és a rugdaló képezi, a határrugó inkább a kaszárnák környékére szorul. A bennszülöttek közül sokan ökölviadalra kelnek az angolokkal, a mely az araboknak ősnemzeti játéka.

Az igazi pezsgó élet azonban Gezirében a délutáni órákra esik. Itt van ilyenkor a színe-java egész Kairónak. A lovaglók tüzes paripákon, a kocsiversenyzők telivér lovakon repülnek a versenytérre, hogy a hajtásban és a lovaglásban ki-ki bemutassa az ő ügyességét. A kocsisorban szembeötlők az előkelők fogatai, a hol a bakon cifra nemzeti ruhában ül az arab szolga. De még ezeknél is feltűnőbbek a gazdag háremhölgyek hintói, a melyeken a bakon egy-egy eunuch ül, a lovak előtt pedig térdig érő patyolatingbe és aranyos mellénybe öltözködött saisok szaladnak, hogy mindenki kitérjen előlük. A bicyclin a nők együtt versenyeznek a férfiakkal. Ezen a téren sem megy valami nagy ujságszamba, ha egyszer-másszor egy-egy szóke dáma érkezik be elsőnek.

A versenytereknek egyik érdekes látnivalóját képezik az ifjúság versenyei.

Ezek a különféle bőrű és nyelvű ifjak tarka csoportja vajmi kellemes hatást gyakorolnak a nézőkre, minthogy ezek az angol iskolák játszóterein jól begyakorolt játékaikat nemcsak könnyedén, de szabatosan és tetszetősen is játszáik el, a melyek akárhányszor a közönség tetszésnyilvánításán kívül még a khedive kegyes fejbőlintásának jutalmában is részesülnek.

És ez nemcsak pénteken és szombaton, a midőn a khedive is jelen van, hanem ma már nap-nap után így folytatódik, mert Egyiptomnak derült égboltján nem szoktak a felhők kelletlenkedni, így nem mossák el a záporok a délutáni kirándulást.

Lófuttatást is többször rendeznek az angolok, a melyre szintén seregestül tódul ki Kairó lakossága, a mikor a pénzemberek akárhányszor egy kis vagyont hagynak ott a gyepen.

Az angolok játékszenvedélye és egyéb szórakoztató mulatsága azonban csak lassan ragad a bennszülöttekre. A durva szokások nagyon nehezen csiszolódnak a finom tulajdonságokhoz, a keleti erkölcsök vajmi keservesen akarnak a messze Nyugot erkölcséhez nemesedni. Azonkívül a mindentudó Korán, mely a boldogságot a tudatlanságba, a világosságot a sötétségbe helyezi, útját állja a civilisatio terjedésének. Ráadásúl az arabok még nem szokták meg az angolokat, így bizonyos idegenkedéssel viseltetnek irántuk, mert bennök ősi jogaik eltipróit, puha erkölceiknek kemény üldözőit látják. De azért nem tudnak elrejtőzni az angolok játéka és mulatsága elül. A játékok és a versenyek odacsábítják őket Gezireh mulatságos tereire, a nemes angol szokások meg már kezdenek bekopogtatni a háremek filedt termeibe.

Az iskolák is megteszik a magukét. A francia iskolák nagy súlyt fektetnek a testgyakorlatra, az angoloké még többet a játékokra.

Legújabbán az angol nők számos leányiskolát alapítanak, a hová gazdag jutalmak kiosztásával igen sok arab leánykát vonzanak. Így lassanként ezekre az elhagyott teremtékre is kezd felvirradni a megváltás hajnala.

Gezirenek játéktereiről a labdajáték azonban megkezdte már vándorútját a sivatag pusztáira. Az arab népnek vérében van a játék-hajlam, sőt vannak ős-nemzeti játékaik is. Az ökölviadalt már a mondák korszakában ott találta Herkules Egyiptomban. A lovaglást és a kitartó futást dédapáiktól örökölték az arabok. A futásban az egyiptomi araboknál és beduinoknál nincs a földgömbön kitartóbb halandó. Órákig képesek egy huzamban futni a nélkül, hogy kidőlnének. A futásra különben rákényszerítik őket életviszonyaik is. A homoksvatagokon nincsenek kocsitűt. A kiránduló idegenek csak számárháton férközhetnek hozzá egyik-másik emlékhöz. Egyiptomnak fürge csacsijai pedig csak akkor szaladnak, ha gazdáik kergetik őket. A gizei pyramisoktól kezdve az

egykori Memphis körül épült sacharai pyramisokig gazdáikkal együtt folytonosan futnak az ember alatt ezek a hosszú fülű paripák, pedig Gizeh legalább 18 kilométerre fekszik Sacharától. Egyébként a férfiak már gyermekkoruktól fogva hozzászoknak a futáshoz. A család ugyanis úgy utazik, hogy a nők csacsikon ülnek, a melyeket hátulról a férfiak kergetnek. Csak ilyen számárhajcsár-fiúkból nevelődhetnek a saisok, a kik kilométerszámra futnak az előkelők fogatai előtt.

Az öklözésnek meg eredeti hazáját Egyiptomban kell keresnünk. mint arról a Herkules-féle mondák is tanuskodnak. Az öklöviadalnak vándorútja a Niluspart hosszában huzódott el Görögorszáig, a hol annak az olympiai játékok között nagyon is komoly szerep jutott. Az öklözés ma is legszokottabb formája az arabok verekedésének. Az összeszólalkodásnak többnyire öklözés a vége, a midőn az öklöknek a fejek is segítenek. Az araboknak rendkívül erős nyakuk és kemény fejük van, mert a nagyobb terheket nem a vállukon, hanem homlokukhoz erősített kötéllel a hátukon viszik. Mikor tehát ökllel és fejkleléssel rontanak egymásra a haragosok, ilyenkor akárhányszor úgy helybenhagyják egymást, hogy eszméletlenül kerülnek el a küzdőtéren.

Nemzeti játékokat is örökölték az arabok őseiktől. A phantasia, a mit ünnepi táncznak neveznek, nem egyéb, mint a test megmerevített tagjainak kísérteties mozgása. Ennek egyik faja a hastáncz, a mely ma már a dervis-tánczozal együtt bejárta az egész világot. Családi ünnepek alkalmával nagyban dívik a vidéken a lótánczoltatás és a rög-tönzött lóverseny. Alig van valamire való lakodalom, hogy a kiöltözött jó barátok pisztolyokkal kirakott czifra nyergű paripákon játékokat ne rendezzenek a menyasszony tiszteletére. A körön kívül elhelyezkedett lovasok egyenkint ugratnak be a körbe, a hol különféleképp tánczoltatják végig lovukat. A másik lovas csak azután vágat be a körbe, mikor az előbbi lovas már bevégezte mutatványait. A lótánczoltatást a versenyfuttatás követi. A játékrendező pisztolylövéssel ad jelt az indulásra, ugyancsak pisztolydurranás jelzi a célhoz jutást is. A versenyzők vágatás közben maguk is pisztolydurrogatásokkal ösztönzik egymást, A győztesnek egyedüli jutalma a fátyolozott arcú menyasszony kegyes fejbólintása.

A nemzeti játékok között azonban úgy a városokban, mint környékükön mindinkább nagyobb tért foglal le magának a labda. Egész élvezet nézni, hogy Kairó szabad terein mint úzik-hajtják már a labdát a fekete kis apróságok; sőt Helouan, Kuba, Materia üdülő helyeken a cipőtisztogató suhanczok mezitlábbal rugdalják a labdát, a kik az összekuporgatott baksisokon inkább labdát, mint lábbelit (balgház) vesznek.

Az ágyúk tehát útat törtek Egyiptomban is a labdák számára.

Minél messzebbre gurulnak be ezek a labdák a puszták sivatagjába, annál messzebbre terjed az angolok hatalma is.

A civilisatio világának a határát tehát a labdák szabják ki a sötét Afrikában.

Kaposvár.

BEKSICS IGNÁCZ.

IRODALOM.

Fiatal véreim. Szemere Miklós. Budapest. Az Athenaeum részvénytársulat könyvnyomdája. 8-r. 45 l. Ára 30 kr.

Nem tartozik — legalább napjainkban — a mindennapi tünemények közé, hogy a születési aristokratia tagjai nevelésügyi kérdésekkel irodalmilag is foglalkozzanak. Annál dicséretesebb Szemere Miklósnak, a nemzeti kaszinó tekintélyes tagjának példája, ki a múlt hetekben egy nevelési brochure-t bocsátott közre a fenti cím alatt. Az aranysárga nyomású boritéklap mögött a széles margójú ciceró-betűs szövegben arról mondja el gondolatait az ősmagyar Huba-vér, hogyan kellene nevelni fiatal véreit, a színmagyar ifjúságot. A milyen a külső, olyan a belső is; tetszetős és könnyed. Megvalljuk, olvastunk mi magyar nagy uraktól, még e század elejéről is, sokkal átgondoltabb, mélyebb és tartalmasabb essayket a magyar nevelésügyről; s azért valami fontos jelenségnek épen nem tartjuk ezt a füzetkét, sőt szívesen elhiszszük, hogy mai nagyurainktól is telnék más is e téren; de nem is lenne igazságos nagy mértéket alkalmazni e cikksorozatra, melylyel a szerzőnek sem volt az a célja, hogy egy rendszeres nagy nevelésügyi programot nyújtson. Egyszerűen elmondja gondolatait és ötleteit, több nonchalance-szal, mint összefüggéssel a magyar ifjúság kívánatos neveléséről, s ha nem csalódunk, elsősorban a nemesi származású ifjúság lebeg szeme előtt. Nem érzékenykedünk demokratikus szempontból a célnak e határozottan ki sem fejezett korlátozása ellen; az illető társadalmi osztály a nemzetnek igen fontos része, s elsőrangú nemzeti érdek, hogy nevelése mentül tökéletesebb legyen; politikai szempontból pedig kívánatos, hogy ez osztály történelmi erényei ne menjenek veszendőbe s nemzetfentartó erejüket is továbbra éreztessék. Épen azért kívánatos volna, hogy a mi jót a szerző mond, hasson abban a körben, melyhez elsősorban fordúlni látszik.

Ha a sok történelmi anekdotából, sincerizálásból, szerzőnek az európai társaságban előfordult élményeiből, lovainak, a pezsgőnek és havannának emlegetéséből kibontjuk azt, a mit érdemlegesen mond, sok eredeti gondolatot nem fogunk találni. A Felméri Lajostól (szerzőnk